

รายงานนวัตกรรม รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี

โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี สำนักงานเขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานนวัตกรรมการเรียนรู้
เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี

1. **ชื่อนวัตกรรม**   รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
2. **ผู้จัดทำ**   ครูทุกคน
3. **ระยะเวลาดำเนินการ**   ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

4. ที่มาและความสำคัญ

พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดให้มีการจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ (ม.5) เพื่อ (1) คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอีก (2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา (3) กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และ (4) สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

สำนักนายกรัฐมนตรีประกาศ เรื่อง การกำหนดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2565 ตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดให้จังหวัดอุบลราชธานี เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อคิดค้น สร้างนวัตกรรม และลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา เพิ่มกลไกการขับเคลื่อนนวัตกรรมเชิงพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี หนึ่งแนวทางแก้ปัญหาการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี เป็นสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2566 ดังนั้น ในปีการศึกษา 2567 จึงได้จัดทำนวัตกรรมเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ

5. วัตถุประสงค์

- 5.1 เพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรม
- 5.2 พัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน
- 5.3 เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน

6. กลุ่มเป้าหมาย

ครูประจำการ จำนวน 144 คน ที่ปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 2/2567 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

7. เป้าหมาย

7.1 เชิงปริมาณ

ครูร้อยละ 80 มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

7.2 เชิงคุณภาพ

ครูมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีการพัฒนาทักษะการสอนที่สร้างสรรค์ มีเทคนิคการสอนใหม่ ๆ เกิดการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบการสอน มีการพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมและนวัตกรรมใหม่ ๆ

นักเรียนได้รับการส่งเสริมทางพหุปัญญาและมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่กำหนด มีค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนตามค่าเป้าหมายที่วางไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ RT, NT, O-NET เพิ่มขึ้นและสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ

โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี และมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่หลากหลาย เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ

8. เครื่องมือที่ใช้

8.1 แบบนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน

9. กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

9.1 พัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัย และหลักสูตรระดับประถมศึกษา เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรม

9.2 อบรม ประชุมชี้แจงให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

9.3 นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอน

10. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

10.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ทฤษฎีที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยหลายทฤษฎี ซึ่งมีแนวคิดมาจากปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ปรัชญานี้เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านแนวคิดดั้งเดิม ที่การศึกษา มักเน้นแต่เนื้อหา สอนให้ท่องจำเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนพัฒนาด้านสติปัญญาอย่างเดียว ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีความกล้าและความมั่นใจในตนเอง ประกอบกับมีความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดแนวความคิดปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมขึ้น ปรัชญานี้เน้นกระบวนการ โดยเฉพาะกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เมื่อนำมาใช้กับการศึกษา แนวทางของการศึกษาจึงต้องพยายามปรับปรุงให้สอดคล้องกับกาลเวลาและภาวะแวดล้อมอยู่เสมอ การศึกษาจะไม่สอนให้คนยึดมั่นในความจรรยา และค่านิยมที่คงที่ หรือสิ่งที่กำหนดไว้ตายตัว ต้องหาทางปรับปรุงการศึกษาอยู่เสมอ เพื่อนำไปสู่การค้นพบความรู้ใหม่ ซึ่งในการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning theory) คือ แนวความคิดของนักจิตวิทยาที่พยายามจะอธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นผลของการฝึกฝนซ้ำซาก และเป็นไปในลักษณะถาวร ซึ่งไม่สามารถมองเห็นและสังเกตได้โดยตรง โดยที่นักจิตวิทยาแต่ละคนก็มีความเชื่อเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ในลักษณะที่แตกต่างกัน จึงเกิดมีทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญหลายๆ ทฤษฎี ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้เป็นการกล่าวถึงกฎและหลักการ สามารถอธิบายเงื่อนไขว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหรือไม่ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, 2548 : 125)

2. ทฤษฎีสรคณนิยม (Constructivism) คือ แนวคิดที่เน้นพัฒนาผู้เรียนด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมการพัฒนาภายในตัวบุคคล ให้พัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาขึ้นด้วยตัวเองมากกว่าที่จะรับความรู้ หรือเกิดความเข้าใจจากบุคคลอื่น และบุคคลจะเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และกระบวนการเรียนรู้ และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการลงมือทำหรือการทำงาน และปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนในลักษณะการเผชิญสถานการณ์จริง ซึ่งมีหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการใช้ Active Process และจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโครงสร้างทางปัญญา ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้นั้น (อัญชลี สิรินทร์วรารวงศ์, 2543: 78)

3. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบให้ความร่วมมือ (Cooperative and collaborative learning) กล่าวถึง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนเพื่อให้บรรลุหมายของกลุ่ม โดยองค์ประกอบของการเรียนรู้ตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การพึ่งพากันในทางบวก การปฏิสัมพันธ์เกื้อหนุนกันการกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน การใช้ทักษะระหว่างบุคคล (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ 2552: 46)

4. ทฤษฎีโซเชี่ยลคอนสตรัคติวิซึม (Social constructivism) ของ Vygotsky ที่เน้นการสร้างความรู้ในบริบทการเรียนรู้ทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ครูหรือผู้เรียนที่อาวุโสกว่าแสดงบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเชื่อว่าวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือทางปัญญาที่จำเป็นสำหรับการสร้างความรู้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญาที่อาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับช่วงของการพัฒนาที่เรียกว่า Zone of Proximal Development ถ้าผู้เรียนอยู่ระดับต่ำกว่า Zone of Proximal Development จำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือในการเรียนรู้ ที่เรียกว่า Scaffolding และ Vygotsky เชื่อว่าผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านทาง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ได้แก่ เด็กกับผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูและเพื่อน ในขณะที่เด็กอยู่ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม (อมรินทร์ อัมพลพงษ์, 2559: 89)

ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและโลกนั้น ต้องมีแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเน้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เพื่อผู้เรียนเกิดทักษะที่สำคัญซึ่งจะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการศึกษาโดย นักการศึกษาของประเทศไทยใช้คำภาษาไทย คำว่าการเรียนรู้เชิงรุกแทน Active Learning ซึ่งมีนิยามความหมาย ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564 : 20) ได้กำหนดความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) หมายถึง เป็นการที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ใช้ทักษะพื้นฐานในด้านการอ่าน การเขียน รวมทั้งการฟัง การตั้งคำถามและอภิปรายร่วมกันบูรณาการในการเรียนรู้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้ ความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่ในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 4) ได้กำหนดความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2562 : 4) เสนอแนวคิดของ Active Learning คือ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง แนวคิดและทักษะผ่านการจัดการกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

จากที่กล่าวมาในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเชื่อมโยงจากความรู้เดิมด้วยตนเอง จากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด การลงมือทำ การตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำเสนอข้อมูล จากการเรียนรู้ของตนเอง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและใช้ทักษะกระบวนการที่หลากหลาย ในการเรียนรู้

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564 : 21) ได้สรุปความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ ดังนี้

1) การเรียนรู้เชิงรุก ช่วยส่งเสริมให้มีอิสระทางด้านความคิด และการกระทำของผู้เรียน การมีวิจาร์ณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาสมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง และมีการใช้วิจาร์ณญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรม มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาวิธีการเรียนรู้ของตนเองสู่การเป็นผู้รู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง ดังนั้น Active Learning จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง ในการมีวิจาร์ณญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

2) การเรียนรู้เชิงรุก จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม จะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม

3) การเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบ และทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

4) การเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งผู้เรียน และครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีปัญญา เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนัก แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูเกิดทักษะในการสอน มีความเชี่ยวชาญในบทบาทหน้าที่ ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาตน พัฒนางานและพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน

5) กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ช่วยสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนและยั่งยืน เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ได้ผ่านการปฏิบัติจริง สามารถเก็บในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory)

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก มีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำเรื่องที่เรียนได้อย่างคงทน และมีความเข้าใจอย่างลุ่มลึกจากการปฏิบัติจริงของตนเอง ที่เกิดจากการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ผ่านกระบวนการการคิด การลงมือทำและนำเสนอด้วยตนเอง ซึ่งในการพัฒนาวัตกรรมในครั้งนี้ ผู้จัดทำเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนที่จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

นักการศึกษาได้อธิบายถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ไว้ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 22) ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้

1. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้สูงสุด
4. เป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินค่า
5. ผู้เรียน ได้เรียนรู้ความมีวินัย ในการทำงานกลุ่มร่วมกับคนอื่น
6. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปของผู้เรียน
7. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560 : 22) สรุปว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning นั้นสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น กระบวนการกลุ่มการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนทำเองจนสำเร็จตามเป้าหมาย มีการพัฒนาความคิดให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นชักชวนระดมความคิด โดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ ดังนี้

1. สิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนทำต้องเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง
2. กิจกรรมสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง
3. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน
4. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบงานกับชีวิตจริง
5. ผู้เรียนสามารถสร้างสถานการณ์ตามที่ผู้สอนกำหนด

10.2 แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

กระบวนการชุมชนทางวิชาชีพ จะช่วยยกระดับความรู้ความเข้าใจของครูแต่ละคน ทั้งมิติความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนและความรู้ความเข้าใจต่อการสอน เช่น หลักสูตร จิตวิทยาการสอน การออกแบบกิจกรรม การวัดและประเมินผล เป็นต้น

1. PLC ช่วยยกระดับทักษะของครูแต่ละคน เช่น ทักษะการออกแบบการ เรียนรู้ ทักษะการ สื่อสาร ทักษะ ICT ทักษะการวัดและประเมินผล ตลอดจนทักษะทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะการจัดการความ ชัดแย้ง ทักษะการจัดการอารมณ์ ทักษะการอยู่ร่วมกัน

2. PLC ช่วยให้ครูแต่ละคนค้นพบความหมายของชีวิต ความหมายของการเป็นครูรู้สึกถึง คุณค่าของงานครู เห็นเป้าหมายที่สำคัญร่วมกันเป็นบุคคลและองค์กรการเรียนรู้ทำงานเป็นทีม มีความเป็น กัลยาณมิตร (ปณัสยา รัตนพันธ์ 2560 : 79)

กิจกรรมของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1. Dialogue หรือ กระบวนการสนทนาเพื่อเรียนรู้กันและกันด้วยการคุยกัน เน้นการ ฟังอย่างรู้เท่าทันจิตใจของตนเอง เพื่อจัดการตัดสินใจที่เกิดขึ้นขณะฟัง การฟังนั้นก็จะได้ไปด้วยความกรุณาต่อ กัน ทุกคนจะมีโอกาสรับเนื้อความได้อย่างครบถ้วนทั้งมิติและเนื้อหา ตัวอย่างหัวข้อคำถามเพื่อ Dialogue เช่น ห้าปีที่ผ่านมาเราเห็นองค์กรเราเป็นอย่างไร อีกห้าปีข้างหน้าเราอยากเห็นองค์กรเราเป็นอย่างไร อะไรที่หล่อหลอม ให้เรากลายเป็นคนแบบนี้ เราจะอยู่ตรงไหนของจักรวาล ซึ่งเราเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างไร เป็นต้น

2. Lesson Study เป็นกระบวนการร่วมกันพัฒนากิจกรรมการสร้างการเรียนรู้ของ กลุ่ม ครูตัวอย่าง หัวข้อคำถามเพื่อ Lesson Study เช่น ทำอย่างไรที่จะให้โรงเรียนพัฒนาปัญญาภายในให้กับผู้เรียน กิจกรรมฝึกฝนการรู้ตัวมีอะไรบ้าง ทำอย่างไรบ้างกับเด็กแต่ละวัย การฝึกให้เด็กได้ใคร่ครวญควรมีกิจกรรม ไตบ้าง การฝึกฝน Dialogue มีกระบวนการอย่างไร เป็นต้น

3. Share & Learn แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวจาก หน้าที่งานของกันและกัน เน้นการอภิปรายร่วมกันอย่างสร้างสรรค์โดยมีเจตจำนงที่ดี ต่อการทำให้งานพัฒนาขึ้น อาจจะทำเป็นคู่ ทำเป็นกลุ่มย่อย และเป็นกลุ่มใหญ่ ตัวอย่างหัวข้อคำถาม เพื่อ Share & Learn เช่น อะไรคือ ปัญหาหรือสิ่งที่เราต้องการพัฒนา ทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร ผลเป็นอย่างไร อะไรที่ยืนยันว่าเราได้พบผลเช่นนั้น เราสามารถทำอะไรได้บ้าง

4. AAR (After Action Review) เป็นการร่วมกันอภิปราย สรุปในแต่ละแง่มุมหลังจากเสร็จ สิ้นกิจกรรมเพื่อทำให้เกิดการใคร่ครวญ หรือการทบทวนต่อเรื่องนั้นๆ ตัวอย่างหัวข้อคำถามเพื่อ AAR เช่น เห็น อะไร รู้สึกหรือคิดอย่างไร อะไรที่เราได้เรียนรู้ เป็นต้น

5. การสร้าง PLC ยังครอบคลุมถึงเด็กและผู้ปกครองอันเป็นองค์ประกอบสำคัญทั้งในแง่ของ เป้าหมาย กระบวนการและกิจกรรม หมายถึง PLC จะสร้างมวลพลังแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับคนที่แวดล้อม อยู่ให้พัฒนาขึ้น

11. กระบวนการนำนวัตกรรมไปใช้

นวัตกรรม ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ได้แก่ ครูมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยจัดกิจกรรมในช่วงโมงสอนตามตารางสอนที่รับผิดชอบ

กลุ่มเป้าหมาย ครูประจำการจำนวน 144 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

12. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

นักเรียนได้รับการส่งเสริมทางพหุปัญญาและมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่กำหนด มีค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนตามค่าเป้าหมายที่วางไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ RT, NT, O-NET เพิ่มขึ้นและสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ

13. บทเรียนที่ได้รับ

จากการพัฒนานวัตกรรมครั้งนี้ เกิดข้อค้นพบ ดังนี้

1. การเสริมแรงในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการเรียนรู้
2. การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC ของคุณครูผู้สอนจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและถูกต้อง

14. เงื่อนไขความสำเร็จ

จากการพัฒนานวัตกรรมในครั้งนี้ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเนื่องจากปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียน มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ และสนใจเรียนรู้จากสื่อนวัตกรรมที่หลากหลาย
2. ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และใช้เทคนิคการจัดการชั้นเรียนเชิงบวกและการเสริมแรง ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
3. ผู้ปกครอง ให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของครู ช่วยทบทวน ดูแลผู้เรียนขณะอยู่ที่บ้าน
4. ผู้บริหาร มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมของครู ได้มีการนิเทศภายใน และให้คำแนะนำในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้อ

15. ภาคผนวก

ตัวอย่างนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู

ระดับปฐมวัย

ครูสุยมพร มุลสาร

การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข 1 – 5 โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3

ครูสุรดา เรืองนิติธร

การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการเล่นที่บ้านสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครูกัลยา ธรรมสัจย์

พัฒนาการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ครูนิภาพร สมปาน

การพัฒนาทักษะสมอง (Executive Functions) : EF โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 2/3

ครูชิตตาพรณ มุลสุวรรณ

พัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าจำนวนตัวเลข 1-10 โดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/10

ครูทัศนาวรรณ จันทร์สุน

พัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ที่เน้นกระบวนการ (Paper Folding Process)

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

ครูธัญญรัตน์ ศุภธนพิพัฒน์

แชทบอทเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
การสื่อสารภาษาอังกฤษเชิง
สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา

ครูกัญย์จิรา ศุภเศรษฐชาติ

ชุดแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน
เขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2

ครูสโรชา ลารบุตร

การริเริ่มพัฒนาแก้ปัญหาการฟัง
และการพูดให้ถูกต้อง เรื่อง อาหาร
และเครื่องดื่ม โดยใช้สื่อคำศัพท์
ภาษาจีน สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2

ครูวิภาวี ประสานสอน

แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและ
การเขียนภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามแบบ
ประเมินความสามารถด้านการ
อ่านของผู้เรียน Reading Test :
RT

ครูพนิดา คงสำรวย

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียน
เรื่องจากภาพตามจินตนาการด้วย
เทคนิคบันได 4 ชั้น สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ครูณุชศรา ไชยสัง

การพัฒนาทักษะความรู้พื้นฐาน รูป
สามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม สُرูปร่าง
เรขาคณิตจากการพับกระดาษ
“Origami โอริกามิ” ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5

ครูพิมลพรรณ อาษานอก

การพัฒนาการอ่านคำศัพท์
ภาษาจีน โดยใช้สื่อเกมออนไลน์

ครูอารยา กัณหา

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การ
เรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (ARAYA
MODEL) เรื่องร่วางมาตรฐาน เพลง
หญิงไทยใจงาม ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โครงการ AP

ครูอิศราภรณ์ ประเสริฐศรี

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และ
เจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเป็นมา
ของชาติไทยผ่านการเล่าเรื่องใน
รูปแบบหนังสือเล่มเล็ก ใน
รายวิชาประวัติศาสตร์ ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ครูพงษ์สมร ยืนยาว

การพัฒนาทักษะกระบวนการคิด
การใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม
Scratch และ Microsoft Power
Point เบื้องต้น สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ครูวินัย อื่นคำ

การพัฒนาทักษะการเขียนเรื่อง
จากภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้
5 Steps เพื่อเตรียมความพร้อม
นักเรียนเข้ารับการทดสอบทาง
การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน
(O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6